

نتایج مباحثه گروهی شماره (۲۵): نقش مددکاران اجتماعی در بحران چیست؟ و مددکاران اجتماعی چگونه می‌توانند در بحرانهای مختلف نقش آفرینی کنند؟

شاید کمتر واژه ای همچون بحران، ادبیات معاصر علوم اجتماعی را به خود مشغول ساخته است، بحران، یعنی شرایطی خارج از وضعیت عادی که الگوهای مدیریتی متداول به هنگام بروز آن کارایی خود را از دست می‌دهد. سرزمین پهناور ایران به دلایلی از جمله قرار گرفتن در کمربند زلزله، موقعیت جغرافیایی، داشتن طبیعتی ناهمگون و با آب و هوایی متنوع و...، همواره گرفتار بحرانهای طبیعی و قهر طبیعت بوده و آثار شوم ویرانی و نابودی و تلفات جانی و خسارات مالی و تخریب محیط‌زیست همواره بر این مرز و بوم سایه می‌اندازد تا جایی که از ۴۱ نوع بحران طبیعی که در جهان شناخته شده است، ۳۱ نوع آن در کشور ایران حادث می‌شود. با توجه به بحران خیز بودن کشور و آثار و پیامدهای ناگوار بحرانهای طبیعی بر تمام جوانب زندگی افراد حال این سؤال مطرح است که نقش مددکاران اجتماعی بعنوان عضوی از تیم مدیریت بحران چیست؟ و مددکاران اجتماعی چگونه می‌توانند آثار و پیامدهای ناگوار بحرانهای طبیعی را تعدیل کنند؟ برای رسیدن به پاسخ این پرسش؛ در فضای مجازی این سوال در جمع ۴۰۰ نفری از جامعه مددکاران اجتماعی ایران که شامل اساتید این رشته، دانشجویان مقاطع مختلف تحصیلی، مددکاران اجتماعی شاغل در ادارات و سازمانهای مختلف و سایر صاحب نظران مطرح شد. و نتایج مباحثه گروهی با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی گرینهایم ولاندمن (۲۰۰۴) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. با تجزیه و تحلیل پاسخ ها کدهای اولیه استخراج گردید. این کدها در طی فرآیند تجزیه و تحلیل در دو گروه مفاهیم اصلی و مفاهیم فرعی به شرح ذیل قرار گرفتند.

جدول مفاهیم و زیر طبقات استخراج شده

مفاهیم اصلی	مفاهیم فرعی
توانمند سازی مددکاران اجتماعی در حوزه مدیریت بحران	- شرکت مددکاران اجتماعی در کارگاههای آموزشی به روز با موضوع بحران - آموزش اصول تخصصی و به روز مدیریت بحران به مددکاران اجتماعی - اجرای مانورهای آزمایشی بحران برای مددکاران اجتماعی - تخصیص واحدهای درسی کافی و به روز با موضوع مدیریت بحران در چارت درسی رشته مددکاری اجتماعی در دانشگاهها - برگزاری کارگاهها و سمینارها و همایشها دوره‌ای با موضوع مدیریت بحران جهت اطلاع مددکاران اجتماعی از اطلاعات به روز دنیا

نقش مددکاران اجتماعی
قبل از وقوع بحران

-شناسایی مناطق بحران خیز
-شناسایی عوامل تسریع کننده بحران
-آشنایی کامل با مردم، منابع، آداب و رسوم مناطق بحران خیز
-توانمندی سازی مردم مناطق بحران خیز با مهارت مورد نیاز
-آگاه سازی و حساس سازی مناطق بحران خیز نسبت به وقوع بحران در منطقه
-اجرای مانورهای آزمایشی علمی و تخصصی برای توانمندی افراد در جهات گوناگون

نقش مددکاران اجتماعی
حین وقوع بحران

-ارزیابی اولیه و سریع از نیازها و مشکلات و اولویت بندی آنها
-شناسایی افراد درگیر بحران
-پاسخگویی به موقع به نیازهای افراد درگیر بحران
-اجرای مداخلات روانی اجتماعی در مراحل گوناگون بحران
-انجام اقدامات تخصصی و هدفمند جهت تسلط بر اوضاع و مدیریت بحران
-سعی در کاهش تنش و اضطراب و استرس در فضای بحران
-مدیریت هیجانات فردی توسط خود مددکار اجتماعی
-بررسی بحران فردی و اجتماعی حادث شده در منطقه بحران زده
-کمک به افراد بحران زده جهت شناسایی ظرفیتهای و محدودیتهایشان
-یکپارچه کردن کمک ها و ایجاد فضای اعتماد در منطقه
-بهره گیری و مدیریت نیروها مردمی حاضر در منطقه
-همدلی کافی با مردم بحران زده و توجه به نیازهای آنان

نقش مددکاران اجتماعی
بعد از بحران

-ارتباط با سازمانهای ذیربط جهت اجرای طرح اجتماعی مورد نیاز در منطقه بحران زده
-پیگیری ارائه خدمات تخصصی در زمینه های مختلف به افراد بحران زده و بازماندگان
-ایجاد زمینه برای بهره مندی اعضای تیم مدیریت بحران از خدمات روان شناسی و مشاوره
-پیگیری وضعیت اسکان، درمان و...افراد بازمانده و بحران زده
-بهره گیری از منابع خدماتی و تخصصی در جامعه برای خدمات روانی اجتماعی به بازماندگان و افراد بحران زده
-کمک به افراد بحران زده برای عبور صحیح از مراحل سوگ و...
-سازماندهی سریع و امن افراد بحران زده و بازماندگان با توجه به فرهنگ و آداب رسوم آنان
-نظارت بر روند بازسازی مناطق بحران زده
-شناسایی، ارزیابی، پیگیری و پاسخگویی سریع به نیازهای افراد بازمانده از بحران

گردآوری، تحلیل و ارزیابی: پروانه خفتان؛ کارشناس ارشد مددکاری اجتماعی